

Ο Ν Ο Υ Μ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εν τῷ λαῷ ἀνῳάνεται ἅμα
δείξῃ πῶς δὲ φοβᾶται τὴν
ἀλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλῶσσα ἔχει τοὺς φυ-
σικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 9 ΤΟΥ ΜΑΗ 1910

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 391

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ. Βιβλιογραφία.
- ΓΡΑΜΜΑΤΑ στὸν κ. Α. Πάλλη.
- Μ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Μουσικοκριτικά γυμνάσματα (τέλος).
- Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ. Σημειώματα ἀπὸ τὴν ἀρρώστια καὶ τὸ θάνατο τοῦ Μορέας.
- ΛΙΑΙΚΑ ΜΠΕΤΣΙΚΑ. Ἐκφυλῆ;—Ἡ ἐκκλησιά μου.
- ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Ἔργα καὶ ἡμέραι—Τῆς κοιλιᾶς.
- ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ στὴ «Φοιτ. Συντροφία».
- ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΥΔΑΚΗΣ. «Ὅσοι ἄνθρωποι προέβητε».
- ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Κριτικὴ σημειωσούλα—«Στὸ ἄλμπουρο».
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

‘ὍΣΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

ΠΡΟΕΔΘΕΤΕ,

Ἀφιερωμένο στὸ σοβαρὸ ἐργάτη τῆς
Ἰδέας Ἰ. Δραγουμῆ.

ΕΛΛΑΔΙΚΟΙ

Τί εἶναι ὁ μορφωμένος Ἕλληνας; Ὅλοι τὸ ξέρομε. Ἐνας μπόσκος, ψευτοπασαλειμένος ἀπὸ πρόχειρες γνώστες ἀνθρωπικός μετὰ τὸ κεφάλι ὄρθιο—συνήθως κουτσαβακίστικα ὄρθιο—καὶ τὴν ψυχὴ σκυμμένη. Ἐνας ραγιαῶς ἀνήθικος. Ὅχι ἐχθρὸς τῆς καθιερωμένης ἠθικῆς, ἀλλὰ χωρὶς καμιάν ἠθική. Καὶ τὸ χειρότερο ἀπόλα, παντοῦ καὶ πάντα θεατρίνος. Θεατρίνος, πού εὐκολα μαθκίνει τοὺς ρόλους του καὶ παντοῦ καλὰ τὰ καταφέρνει. Δὲν εἶναι αὐτὸς κανένας βλάκας.

Ἡ ζωὴ του εἶναι ἓνα μυστικὰ συμφωνημένο ἀλληλοβάσταγμα καὶ ἀλληλοσπρώξιμο καὶ ἀλληλομπαλανσάρισμα. Ὁ παπάκης, ὁ νονός, ὁ θεῖος, ὁ οἰκογενειακὸς φίλος, ὁ κουμπάρος βουλευτῆς θὰ σηκωθοῦν στὸ πόδι καὶ θὰ τρέξουν γιὰ νὰ πάρει ὁ Τότης τὸ χαρτί του ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο, νὰ βγῆι κατόπιν ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο, νὰ διοριστεῖ, νὰ μὴ φανερωθεῖ τὸ διαχειριστικὸ ἔλλειμμα του, ὥσπουτο ὅλοι καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι τὸ καλύψουν, νὰ τονὲ παντρέψουν, νὰ τὸν ἀποσιάζουν ὀλοένα καὶ νὰ τονὲ σύρουν ἔτσι ἀναβασταχτὸ ἰσχυρὸ τὸν τάφο. Κι ὅταν πετύχει ἡ εὐεργετικὴ του—ἡ κηδεῖα του—σημαίνει τίς περισσότερες φορές πῶς ἐπαίξε κάπως πετυχημένα τὸ ρόλο του ὁ μακαρίτης, μετὰ τὴν ἀκατά-

παυτὴ βοήθεια, πού ἐπαίρνε ἀπὸ τὰ μάτια καὶ τὰ χειροκροτήματα τῶν ἀκροατῶν του. Δηλαδή τῶν συναδέρφων του.

Ὅλα τὰ κερτφέρνει μιὰ χαρὰ. Τὰ μεγάλα βάρη τῆς ζωῆς ἀνήκουν στὴν ἀνόνημη ἑταιρία, πού ἀποτελοῦν οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι μαζί του, με σκοπὸ «τὴν ἐπιχείρηση τῆς ζωῆς» καὶ στὸν κάθε ἓνα ἀποκλειστικὰ πέφτει μόνο τὸ βάρος νὰ παράγει γνώμες γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα, πού κουβεντιάζονται στοὺς καφενέδες καὶ στὰ σαλόνια. Κι ἀλλοίμονο στοὺς ἄλλους, ἂν τύχει νὰ ξέρει καὶ ξένες γλώσσες καὶ διαβάζει πότε-πότε ξένα βιβλία καὶ περιοδικά.

Καὶ παίζου ὅλοι τὸ σάκι τῆς ζωῆς τους, καὶ οἱ δικηγόροι καὶ οἱ γιατροὶ καὶ οἱ δασκάλοι καὶ οἱ ἱεροκήρυκες καὶ οἱ κλητληλανάρτηδες, εἴτε μιλοῦν εἴτε σπαίνου, εἴτε περπατοῦν εἴτε στέκονται, ὅλοι ἀγορεύου. Σὲ κάθε κίνηση, σὲ κάθε κουβέντα, στὴν εἰσήγηση τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ στὸ κάλεσμα τοῦ λούστρου νὰ γυαλίση τὰ παπούτσιά του, κάποιος ἀκροατήριος, πού τῷχει τοποθετήσῃ μεσὰ του, πάντα τοῦ φωνάζει:—Μπράβο, μπράβο. Κ' ἡ ψυχὴ του κάνει τὴν ἀπαραίτητη ρεβερέντζα στὸ ἀκροατήριό της καὶ τὸ μούτρο του παίρνει τότε τὴν περιφνημὴ ρωμαϊκὴ ἔκφραση:—Ἀμὲ γιὰ ποιόν με παίρνετε ἐμένα;

Κι αὐτὸς λέει πῶς εἶναι ἄνθρωπος, χωρὶς ποτὲ ἓνα ἀληθινὸ καὶ βαθύ ἄχ! νὰ μάτωσε τὴν ψυχὴ του, οὔτε κάποιος σοβρὸς διαταγμὸς νᾶχει τὸ πνεῦμα του ταράξει οὔτε κὰν τουλάχιστο μιὰ ξαγρόπνια καὶ ἓνα χτυποκάρδι σὲ κάποιαν βάρδια νᾶκαμε τὸ κορμί του νὰ ξυλιάσει ἀπὸ τὸ κρύο καὶ ἀπὸ τὴν πείνα νὰ πονέσει τὸ στομάχι του. Κανένα τέτοιο ψήσιμο. Ἐμεινε ἓνας εὐκολὸς καὶ πρόχειρος τζίτζικας με σχῆμα καὶ πετσοῦ ἀνθρώπου. Καὶ πάρα μεσὰ ἄβυσσος καὶ χάος διανοητικὸ καὶ ἠθικό.

Τέτοιοι εἶναι ὁ ἀναγνωρισμένος ἀπὸ τὴ σημερινὴ ρωμαϊκὴ κοινωνία γιὰ μορφωμένος ἄνθρωπος, πού τῆς δίνει τὴν ἠθικὴ φυσιογνωμία καὶ τῆς ἀνοίγει τὸ δρόμο. Ποιὰ εἶναι τὰ αἷτια, πού ἐδημιούργησαν αὐτὸν τὸ νεοελληνικὸ τύπο, πολλοὶ γνωρίζου. Μπορεῖ κάποιος ξεπεσμός τῆς φυλῆς νὰ ὑπάρχει. Μὰ τὸ σπουδαιότερο καὶ ὀλεθριώτατο ἀπόλα εἶναι οἱ κεντρικὲς μας ἰδέες.

Ὁ ἀπογονισμός—Ἡ γλῶσσα τῶν θεῶν—τὰ ἱερὰ μάρμαρα—ἡ περασμένη, δόξα τῶ θεῶ, μὸδα τοῦ φιλελληνισμοῦ—ὁ περιούσιος λαὸς τοῦ Κυρίου. Ἡ Ἑλλάς προῶρισται νὰ ζῆσει καὶ θὰ ζῆσει—ἡ μεγάλη καὶ ἱερὰ τῶν προγόνων παρακαταθήκη καὶ ὅλες αὐτὲς οἱ μπόσκικοελληνιστικὲς ἰδέες ἐδημιούρ-

γησαν τὸ σημερινὸ γελοῖο καὶ φουσκωμένο ἀνθρωποειδὴ νεοελληνα.

Κι ἀκουμπᾶ ἀπάνω στὶς ἰδέες αὐτὲς καὶ ραχατεύει ὁ Ρωμῖος. Ἐχει νόμιμο κληρονομικὸ μερίδιο ἀπὸ τὴν τέχνη τοῦ Φειδία, ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀριστοτέλη, ἀπὸ τὴ δόξα τοῦ Λεωνίδα, ἀπὸ τὴν ἐλληνοιστικὴ διάδοχη τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀπὸ τίς νίκες τοῦ ρωμαιο-βυζαντινοῦ κράτους, ἀπὸ τὴν ἀνγκέννηση τῆς Εὐρώπης μετὰ τὴ βοήθεια τῶν ἐλληνικῶν σπουδῶν. Δὲν εἶναι παῖζε-γέλασε. Καὶ γιὰτὶ νὰ μὴν ἐμπορευθεῖ τὰ κληρονομικὰ ἀγαθὰ του, πὰρὰ νὰ κάτσει νὰ δουλέψει γιὰ νὰ κάνει δικὸ του βιός; Κ' ἔτσι γίνηκεν ὁ ἔμπορος τῆς ἱστορικῆς περάδοσης.

ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΕΣ

Αὐτοὶ εἶναι—θέλουνε νὰ εἶναι—τὸ νέο πνεῦμα. Οἱ ἄλλοι τοὺς λένε μαλλιαροὺς καὶ κατάντησε αὐτὴ ἡ λέξη ἀπάνω-κάτω νὰ σημαίνει ἐκείνους πού ἐδήλωσαν καθολικὴ ἢ μερικὴ ἀποχὴ ἀπὸ τὴν προπατορικὴ κληρονομία καὶ πού εἶναι πρόθυμοι ν' ἀφήσουν ἢ ἀφήσαν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν ἀνοιχτοὺς καὶ ἐλεύθερους στὶς νέες ἰδέες καὶ στὸν ἀγῶνα τους. Καὶ προπάντων ἐκεῖνο ἀπὸ τὰ κληρονομικὰ ἀγαθὰ, πού ὅλοι αὐτοὶ οἱ νεωτεριστὲς ἀπόρριξαν, εἴταν ἡ ἀχαμνὴ καὶ ἐξωτερικὴ μίμηση τῆς αἰτίας τοῦ Πλάτωνος φωνῆς. Μὰ μόλις ἀλάφρωσαν ἀπὸ τὸ μεγάλο βᾶρος καὶ ἀνασηκώθηκαν κομμάτι ὄρθιοι, μπόρεσαν βαθύτερα νὰ πάρουν τὴν ἀναπνία τους καὶ ἔνοιωσαν κάποιον δυνατὸν ἀέρα νὰ γεμίζει τὰ πλεμόνια τους καὶ κάποιες ἰδέες ζωντανὲς νὰ ταράζου τὰ σωθικά τους. Κ' ἐπῆραν τὸ καμουτσοῦ στὰ χέρια καὶ ἔγιναν ἡ ἀντίδραση. Καὶ τὸ πλῆθος τῶν χιμπαντζήδων ἐγρύλλισεν ἀπὸ τρομάρα καὶ ἐστάθηκε συσπειρωμένο καὶ ἀντιμέτωπο μετὰ σηκωμένες ἀπάνω στὰ χέρια τίς κολώνες τοῦ Παρθενῶνα γιὰ ραβδιά.

Ἐσκουζαν τὰ τζίτζικια καὶ οἱ βέτραχοι γιὰ ποιὸ λόγο; Φοβήθησαν πῶς θ' ἀποκληρωθοῦν μετὰ τὸ στασιὸ ἀπὸ τὴ ραχατλίδικη κληρονομία καὶ θ' ἀναγκαστοῦνε νὰ ριχτοῦνε στὴν πάλη τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἰδεῶν. Καὶ πολεμοῦν λυσσασμένα τοὺς μαλλιαροὺς. Αὐτοὶ πρέπει πῶς εἶναι οἱ ψημένοι καὶ οἱ δεμένοι τῆς ζωῆς. Αὐτοὶ φαίνονται νὰ εἶναι τὰ σταφύλια, πού ὀριμάζου μετὰ τὸν ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἥλιος. Αὐτοὶ θὰ ἔχουν κάποια πίστη δικὴ τους. Θὰ εἶναι ἄνθρωποι.

Ἄλλοίμονο! Πόσο λίγοι εἶναι τέτοιοι! Βρίσκει κανεὶς βέβαια μερικοὺς ἀληθινούς καὶ ἐντιμούς ἀπ' αὐτοὺς νὰ τοὺς καίει πραγματικὰ ὁ πόνος τοῦ ξεπεσμοῦ τῆς νεοελληνικῆς κοινωνίας. Κάποιους πού τὰ αἰσθήματα καὶ ἡ σκέψη καὶ ἡ ζωὴ τους δείχνου